

Андрузська К. О.
ОП«Муниципальне підприємництво», 5курс 2 група
Одеський національний економічний університет
Науковий керівник –
завідувачка кафедри фінансів ОНЕУ
д.е.н., проф. Слатвінська Марина Олександрівна

ФОРМУВАННЯ ДОХОДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ НА ПРИКЛАДІ БЮДЖЕТІВ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ

Вступ. Активні бойові дії на території України, введення воєнного стану негативно відбилися на економічних відносинах в країні, практично призупинили свою діяльність великі корпорації, які знаходяться в охоплених війною зонах, а їх частка складала половину ВВП держави. В таких складних умовах була продемонстрована здатність місцевого самоврядування до забезпечення стабільності розвитку територій України.

Мета роботи. Проаналізувати тенденції формування дохідної частини місцевих бюджетів та запропонувати напрями збільшення податкових надходжень в умовах воєнного стану.

Основна частина. Про спроможність гідно протидіяти різним викликам, в тому числі й у фінансовому плані, говорять низка науковців [1, с. 18]. Підтвердженням такої спроможності є джерела наповнення дохідної частини місцевих бюджетів за 2022 рік, серед яких найбільша частка належить податковим надходженням, а саме 393, 5 млрд грн.

До місцевих бюджетів у 2022 році надійшло 555,1 млрд. грн. доходів, з них, найбільшу частку склали податкові надходження - 70,9% всіх надходжень [2]. Частка доходів місцевих бюджетів в зведеному бюджеті України зросла з 22,6% в 2017 році до 24,4% в 2022 році.

Виконання місцевих бюджетів за доходами забезпечили в основному регіони, які не знаходилися в зоні бойових дій, в окупації. Це стосується і Одеської області. Якщо розглянути дохідну частину бюджетів Одеського регіону в динаміці за ряд років (з 2017 року), то зауважимо, що надходження, наприклад, податків в 2022 році було в 2 рази більше ніж в 2017 році і складало 24539,3 млн. грн., що на 3434,7 млн. грн. більше ніж в 2021 році і на 1,4% вище планового рівня (рис. 1).

Відхилення фактичних надходжень від планових коливаються на рівні 1% -1,5%.

Більше 50% податкових надходжень до місцевих бюджетів Одеської області приходиться на податок з доходів фізичних осіб. Так, в 2022 році надходження ПДФО – складало 67% від загальної суми податків (рис.2).

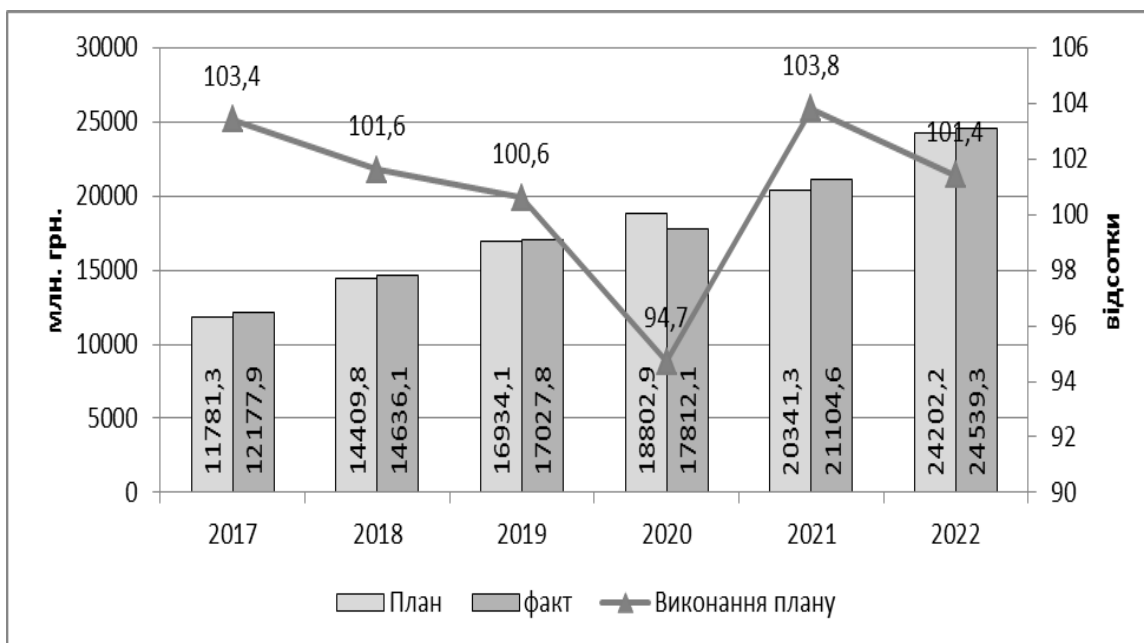

Рис. 1. Виконання плану надходження до місцевих бюджетів Одеської області податків та зборів станом за 2017-2022рр
Джерело: розроблено за [3]

Частка ПДФО за досліджуваний період зросла на 13 %, що можна пояснити як зниженням питомої ваги інших податків в загальній сумі надходжень, так і наслідками внутрішнього переміщення осіб у зв'язку з воєнним станом (Одеса та Миколаїв прихистили 0,7 млн переселенців).

Фактично з 2017 року надходження ПДФО до місцевих бюджетів Одеського регіону зросли в 2,5 рази і склали в 2022 році 16435,7 млн. грн. Ці зміни викликані зростанням мінімальної заробітної плати, збільшенням робочих місць в регіоні, зменшенням тіньового обігу заробітних плат.

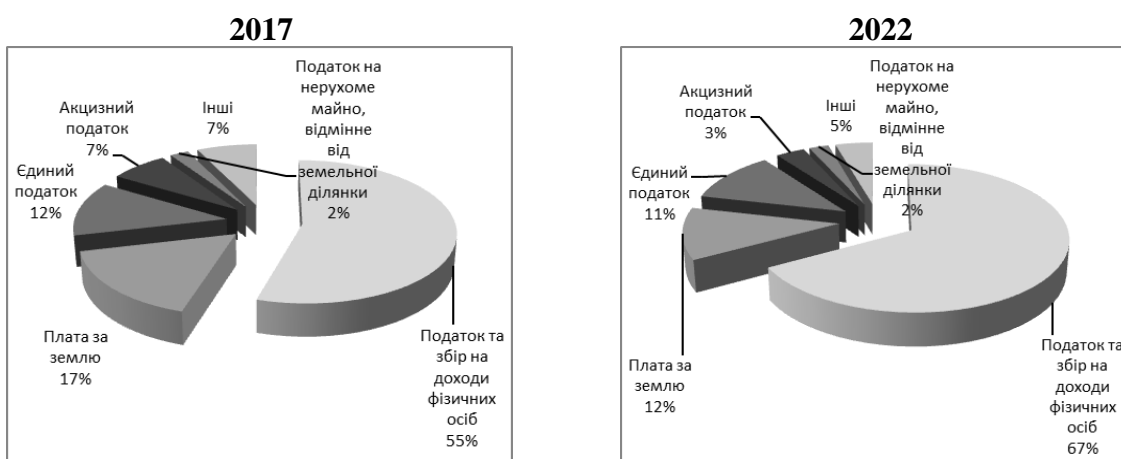

Рис. 2. Структура податкових надходжень до доходів місцевих бюджетів Одеської області
Джерело: розроблено за [3]

Не зважаючи на повномасштабні військові дії на території України, в 2022 році до місцевих доходів області надійшло на 6,8% ПДФО більше, ніж було заплановано. Це пояснюється підвищенням виплат військовослужбовцям, які оподатковуються даним видом податку. Водночас, варто зазначити, що внаслідок введення податкових пільг (з квітня до вересня 2022 року - нульова ставка акцизного податку на пальне) зменшився приріст надходжень від акцизного податку до бюджету.

Серед науковців панує думка про необхідність підвищення податкових надходжень до бюджету в умовах воєнного стану [4]. З такою позицією є сенс погодитись, адже податковий метод формування доходів бюджету залишається найбільш ефективним.

Висновки. Загалом, з метою підвищення надходжень податків до місцевих бюджетів області у сучасний період, на наш погляд, необхідно: до складу місцевих податків віднести ті, що мають постійний та вагомий характер (наприклад, 100 відсотків податку на доходи фізичних осіб, збільшити частку надходжень акцизного податку до місцевих бюджетів); розвивати альтернативні джерела наповнення місцевих бюджетів через упровадження неподаткових зборів (наприклад, оренда майна бюджетних установ).

Список використаних джерел

1. Місцеве самоврядування як чинник стійкості тилу : аналіт. доп.; за ред. В. Г. Потапенка. Київ : НІСД, 2023. 54 с.
2. Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2022 рік. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16105#>
2. Департамент фінансів Одеської обласної державної адміністрації. Стан виконання, показники бюджету. URL: <https://gfu.od.gov.ua/budget/pokazniki-byudzhetu/#vikonan-vidatki>
4. Західна, О., Бундз, Н. Аналіз доходної частини місцевих бюджетів України в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*. 2022. 12 (112). С. 84-91.